

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

ЗОЛОТАРЬОВА АННА СЕРГІЇВНА

**«ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА
УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА»
(НА МАТЕРІАЛАХ ПрАТ «ЕЛІТА»)**

**Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
ОПП «Облік і оподаткування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів 2020

Кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: к.е.н., доцент КЛИМЕНКО Тетяна Вікторівна, доцент кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Захист відбудеться «21» грудня 2020 р. о 9.00 год. на засіданні Екзаменаційної
комісії у Національному університеті «Чернігівська політехніка»

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
к.ф.-м.н., доцент

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах повної самоокупності та самофінансування суб'єктів господарювання забезпечення ефективного використання грошових коштів є основою не тільки функціонування, але й його сталого розвитку. Саме реальна наявність грошових коштів дає можливість підприємству здійснювати закупівлю більш якісної сировини, матеріалів, високопродуктивного устаткування та передових технологій, залучати висококваліфікованих фахівців, розширювати виробництво тощо.

Потреба в раціональному плануванні та управлінні фінансовими потоками є актуальною, адже як при значних обсягах грошових коштів, так і при їх дефіциті прийняття управлінських рішень базується на якісному аналізі грошових потоків, який проводиться за даними бухгалтерського обліку.

Ефективне управління грошовими потоками має забезпечити підтримку належного обсягу оборотних активів, фінансування придбання необоротних активів підприємства, формування довгострокових фінансових інвестицій, збереження ліквідності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Зауважимо, що ефективне управління грошовими потоками, як і всіма активами підприємства, неможливе без створення налагодженої інформаційної системи, що включає в себе підсистеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

Особливості організації обліку, аналізу та контролю операцій з грошовими коштами розглядалися у працях вітчизняних науковців, серед яких: М. Білуха, М. Болюх, Ф. Бутинець, Ю. Верига, С. Голов, Н. Малюга, Є. Мних, М. Пушкар, Ю. Осадчий, В. Сопко, Р. Хом'як, М. Чумаченко, В. Швець, В. Шевчук та ін. Поряд з цим, основні питання в рамках управління грошовими потоками, інформаційного забезпечення та контролю цього процесу потребують подальших наукових пошуків, що й визначило актуальність обраної теми дослідження.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методичних засад, а також розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та контролю грошових коштів і підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Для досягнення визначеної мети в роботі поставлені та вирішені такі *завдання*:

- розглянути економічну сутність грошових коштів та грошових потоків підприємства;
- дослідити особливості організації обліку та проведення контрольних процедур щодо грошових коштів на підприємстві;
- охарактеризувати систему управління грошовими потоками на підприємстві;
- надати фінансово-економічну характеристику діяльності досліджуваного підприємства;
- дослідити організацію обліку та систему контролю грошових коштів на досліджуваному підприємстві;
- проаналізувати ефективність управління грошовими потоками на досліджуваному підприємстві;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення облікової політики та системи контролю руху грошових коштів на підприємстві;
- обґрунтувати рекомендації із підвищення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналіз і контроль грошових коштів та управління грошовими потоками підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти обліку, аналізу і контролю грошових коштів та управління грошовими потоками підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: аналіз, синтез, індукція та дедукція, узагальнення та порівняння, групування, моделювання, розрахунково-аналітичні методи, комплексний і системні підходи до оцінювання економічних явищ і процесів тощо.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, які регулюють організацію обліку та контролю грошових коштів підприємства в Україні, дані первинного обліку та фінансової звітності ПрАТ «Еліта», праці вітчизняних і зарубіжних науковців, дані Державної служби статистики України.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики й практики системи обліку та контролю грошових коштів, а також на підвищення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати кваліфікаційної роботи доповідалися й обговорювалися на V Міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, 27 листопада 2020 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковані тези доповіді:

Клименко Т.В., Золотарьова А.С. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : VI Міжнародна науково-практична конференція* (м. Чернігів, 27 листопада 2020 р.) : тези доповідей. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 128 с. С. 35-36.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Основний зміст роботи викладено на 79 сторінках друкованого тексту. Робота містить 13 таблиць, 12 рисунків, 4 додатки, викладені на 33 сторінках. Список використаних джерел налічує 78 найменувань, поданих на 8 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, предмет і об'єкт, методи та інформаційне забезпечення дослідження, визначене практичне значення його результатів, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «**Теоретичні засади організації обліку і контролю грошових коштів та управління грошовими потоками підприємства**» досліджено економічну сутність грошових коштів і грошових потоків підприємства, наведено особливості організації обліку грошових коштів, охарактеризовано систему їх внутрішнього контролю, визначені основні положення щодо управління грошовими потоками на підприємстві.

Встановлено, що необхідною умовою ефективного управління грошовими потоками, як і всіма коштами підприємства, є створення налагодженої інформаційної системи, що включає в себе підсистеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Згідно МСБО 7 грошові потоки представляють собою надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. У свою чергу, грошові кошти складаються з готівки в касі підприємства, коштів на його рахунках і характеризуються абсолютною ліквідністю.

Систематизовані види грошових коштів за класифікаційними ознаками: за формою існування, залежно від ділової активності; за джерелом утворення; за місцем зберігання. Також представлено класифікацію грошових потоків підприємства за такими ознаками: за видами господарської діяльності; за методом обчислення; за формою руху; за видом валюти; за безперервністю формування; за напрямом руху; за масштабом обслуговування господарського процесу; за часом; за характером грошового потоку; за методом оцінки у часі; за джерелом фінансування.

Виділені основні риси грошових потоків, серед яких: утворюються в процесі господарської діяльності; характеризують рух грошових коштів за певний період; можуть бути або позитивними, або негативними (відповідно, надходження або витрачання грошових коштів); визначається грошовий потік за конкретний проміжок часу.

Узагальнені основні положення щодо обліку грошових коштів підприємства: визначені принципи, охарактеризовані облікові підсистеми системи фінансового обліку грошових потоків, визначено систему рахунків бухгалтерського обліку грошових коштів, особливості документального оформлення, наведені типові бухгалтерські проведення щодо обліку грошових розрахунків. Розглянуті основні нормативно-правові акти, які регулюють порядок ведення обліку грошових коштів і грошових розрахунків на підприємстві

Встановлено, що для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у національній та іноземній валюті в касі, на рахунках в банках, грошових документів на підприємстві відкриваються рахунки Класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи»: для обліку готівки в касі – рахунок 30 «Готівка», коштів на рахунках в банках – рахунок 31 «Рахунки в банках», інших грошових коштів – рахунок 33 «Інші кошти».

Обґрунтована важливість функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві, узагальнені основні причини неефективності цієї системи, охарактеризовані її типи в контексті контролю грошових коштів. Узагальнені принципи, дотримання яких допоможе досягти ефективності системи внутрішнього контролю грошових коштів.

Досліджені особливості реалізації такого ефективного методу внутрішнього контролю грошових коштів як інвентаризація. Визначені нормативне регулювання цієї процедури, особливості інвентаризації коштів в касі та на рахунках в банку, порядок оформлення результатів інвентаризації.

Встановлено, що головною метою управління грошовими потоками є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та майбутньому періодах підприємницької діяльності. Узагальнені завдання управління грошовими потоками, реалізація яких дозволить досягти поставленої мети, а також

представлені об'єкти та етапи управління грошовими потоками.

Систематизовані вимоги до інформації в рамках обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками (забезпечення уніфікованого і формалізованого процесу створення звітів; наявність значного аналітичного інструментарію; забезпечення контрольної функції; залучення всіх структурних підрозділів і служб підприємства в процес управління грошовими потоками), а також внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на формування грошових коштів.

У другому розділі роботи «Дослідження ефективності організації обліку та контролю грошових коштів і управління грошовими потоками на ПрАТ «Еліта»» наведена фінансово-економічна характеристика діяльності досліджуваного підприємства, оцінені організація облікового процесу на підприємстві, організація синтетичного та аналітичного обліку і система внутрішнього контролю грошових коштів, проаналізована ефективність управління грошовими потоками.

Досліджуване підприємство відноситься до виду економічної діяльності – «текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів», що обумовило необхідність проаналізувати цю галузь. В останні роки виявлено погіршення індексу промислової продукції, скорочення обсягу реалізованої продукції та капітальних інвестицій на підприємствах галузі, зменшення чисельності працівників.

Об'єкт дослідження розглянутий на основі даних ПрАТ «Еліта», основним видом діяльності якого є виробництво та реалізація спіднього одягу. Розглянуті основні положення статуту підприємства, його організаційна структура. Надана фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства, в результаті якої встановлено суттєве скорочення обсягів реалізації продукції, операційного та чистого прибутку, а також вдвічі зменшення загальної рентабельності, високий рівень витрат на 1 грн реалізованої продукції, значний ступінь зношеності основних засобів та погіршення їх віддачі.

Аналіз балансу ПрАТ «Еліта» дозволив говорити про низький рівень його ліквідності, нарощування та значний обсяг дебіторської заборгованості, яка відволікає значні кошти з обороту, високий рівень фінансової самостійності. Поряд з цим, встановлено, що основними фінансовими ризиками діяльності підприємства є: ринковий ризик, ризик втрати ліквідності, кредитний ризик, а також такі зовнішні ризики, як нестабільність, суперечливість законодавства; непередбачені дії державних органів; нестабільність економічної політики; непередбачена зміна кон'юнктури внутрішнього і зовнішнього ринку; непередбачені дії конкурентів.

На ПрАТ «Еліта» затверджене розпорядження «Про організацію бухгалтерського обліку і облікову політику підприємства» від 05.01.2019 №3 на основі положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. На підприємстві застосовується журнально-ордерна форма обліку, щомісяця складаються журнали ордери та інші реєстри із використанням автоматизованої системи обробки облікових документів на основі комп'ютерної програми бухгалтерського обліку BAS ERP 1С: Підприємство».

За результатами дослідження основних елементів облікової політики

підприємства виявлено: межі суттєвості – для активів, зобов'язань та власного капіталу – 58% підсумку всіх активів; встановлені вартісні критерії малоцінних необоротних активів, терміни корисного використання необоротних активів; метод нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів - прямолінійний; метод амортизації МНМА – у першому місяці передачі у використання об'єкта необоротних активів у розмірі 100% його первісної вартості; метод оцінки вибуття виробничих запасів при відпуску у виробництво, продажі та іншому вибутті – за ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів, а вибуття готової продукції та товарів – за середньозваженою собівартістю; транспортно-заготівельні витрати відображаються на окремому субрахунку; резерв сумнівних боргів не створюється.

На підприємстві відкрита сукупність рахунків (субрахунків) для обліку грошових коштів: 31 «Рахунки в банках» (субрах. 311 «Поточні рахунки в національній валюті», субрах. 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», субрах. 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»); рахунок 30 «Готівка» (субрах. 301 «Готівка в національній валюті», субрах. 302 «Готівка в іноземній валюті»), рахунок 33 «Інші кошти» (субрах. 331 «Грошові документи в національній валюті», субрах. 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», субрах. 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»).

Виявлено, що приймання готівки в касу відбувається за прибутковими касовими ордерами, а видача – за видатковими касовими ордерами, які до передачі в касу реєструються бухгалтером в журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів. Встановлено, що аналітичний облік на субрахунку для обліку коштів на рахунках в банку здійснюється за виписками банківської установи, які видаються на перше число кожного місяця.

На підприємстві періодично проводиться інвентаризація каси в рамках забезпечення контролю за зберіганням готівкових коштів. Так, згідно наказу директора, призначається комісія, яка після закінчення інвентаризації складає акт про результати інвентаризації наявних коштів. Залишок готівкових коштів у касі зіставляється з даними бухгалтерського обліку та якщо виявиться нестача або надлишок, встановлюються їх причини.

Аналіз ефективності управління грошовими потоками на підприємстві показав наступне: баланс не відповідав усім критеріям абсолютної ліквідності; більшість коефіцієнтів ліквідності відповідали рекомендованим значенням, але по деяких з них спостерігалось погіршення; відбулося нарощування власного оборотного капіталу; низькі темпи та уповільнення оборотності капіталу та активів, тривалий термін їх обороту.

Досліджено рух грошових потоків на основі даних Звіту про рух грошових коштів та виявлено, що чистий грошовий потік сформований за рахунок надходжень і виплат грошових коштів від усіх видів діяльності (операційної, інвестиційної та фінансової). До того ж, протягом 2017-2018 років був позитивний чистий грошовий потік, у 2019 році, навпаки, – негативний. Зроблено висновок, що така тенденція є наслідком неефективної системи управління грошовими потоками, зокрема розрахунками на підприємстві, що потребує розробки та впровадження сукупності заходів організаційного характеру.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення обліку та контролю

грошових коштів і підвищення ефективності управління грошовими потоками на ПрАТ «Еліта» розроблені пропозиції щодо вдосконалення облікової політики та контрольних процедур щодо грошових коштів, наведені рекомендації щодо підвищення ефективності управління грошовими потоками на досліджуваному підприємстві.

Узагальнені напрями вдосконалення організації обліково-методичного забезпечення, що дозволяють підвищити ефективність управління грошовими потоками та підприємством у цілому, зокрема: підвищення оперативності інформаційного забезпечення процесу управління грошовими потоками; обліку руху грошових коштів за центрами фінансової відповідальності; обліку грошових потоків з урахуванням планових значень підприємства; організації системи обліку показників, які безпосередньо відображають величину чистого грошового потоку підприємства та ін.

Встановлено, що для досягнення позитивних результатів облік грошових потоків повинен здійснюватися поетапно з дотриманням принципу системності та цільової спрямованості.

Обґрунтовано, що в системі управлінського обліку грошових потоків фінансова структура, яка базується на системі центрів фінансової звітності, є основою для побудови схеми документообігу. Центри відповідальності мають відстежувати рух грошових коштів в двох концептуальних напрямках: центри відповідальності, які відслідковують позитивні грошові потоки, та центри відповідальності, які відповідають за негативні грошові потоки.

Встановлено, що в рамках цілеспрямованого оперативного управління грошовими потоками доцільно використовувати форму облікового реєстру, що акумулює дані про грошові потоки підприємства. З метою обліку грошових потоків формат реєстра повинен мати вигляд відображення джерел надходження і напрямів відтоку грошових коштів. Застосування цієї форми дозволить: сформувати інформаційну базу про рух грошових потоків за різними напрямками діяльності; запобігти касовим розривам; розраховувати потреби в короткостроковому фінансуванні в разі тимчасового неузгодження грошових надходжень і виплати зобов'язань; автоматично виявляти обсяг тимчасово вільних грошових коштів підприємства.

Доведено, що в рамках вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення операцій з грошовими коштами необхідно проводити постійний внутрішній контроль за рівнем дебіторської та кредиторської заборгованості і станом розрахунків на підприємстві. Наведена схема внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на різних стадіях контролю, в рамках якої визначений комплекс заходів і процедур, які необхідні для ефективного функціонування системи контролю.

Обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення системи комерційного кредитування на підприємстві, зокрема за рахунок: скорочення термінів направлення рахунків покупцям; більш активнішого застосування фінансових санкцій; впровадження попереднього економічного обґрунтування доцільності надання комерційного кредиту; реалізація інструментів попередньої оплати покупцями продукції підприємства тощо.

Наведені рекомендації щодо оптимізації платіжного обороту підприємства, що можливо зробити на основі корегування потоків платежів, впровадження режиму економії, скорочення потреби у фінансових ресурсах (виключення зайвих платежів за матеріали, економія тепло-, водо- та енергоресурсів; оптимізація бази оподаткування прибутку підприємства; реалізація інструментарію оренди у практичну діяльність; придбання матеріалів на умовах відстрочки платежу та ін.

З метою мінімізації сукупних витрат на утримання грошових коштів і зворотної конвертації поточних фінансових інвестицій у засоби платежу, на основі моделі Міллера-Орра визначено мінімальний, оптимальний і максимальний залишки грошових коштів для досліджуваного підприємства.

У рамках управління грошовими активами запропоновано впровадження фінансового моніторингу виконання планових параметрів фінансово-господарської діяльності. Наведена модель реалізації моніторингу грошових потоків та доведена необхідність оцінювання в режимі реального часу зміни внутрішніх показників і зовнішніх умов діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного узагальнення та систематизації теоретико-методичних і практичних аспектів обліку та контролю грошових коштів і підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства встановлено наступне.

1. Констатовано, що ефективне управління грошовими потоками є актуальним питанням, адже як при значних обсягах грошових коштів, так і при їх дефіциті прийняття управлінських рішень базується на якісному аналізі грошових потоків, який проводиться за даними бухгалтерського обліку. Згідно МСБО 7 грошові потоки представляють собою надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. У свою чергу, грошові кошти складаються з готівки в касі підприємства, коштів на його рахунках і характеризуються абсолютною ліквідністю. У дослідженні систематизовані види грошових коштів та грошових потоків за класифікаційними ознаками, виділені основні риси грошових потоків.

2. Узагальнені основні положення облікової політики щодо грошових коштів підприємства: визначені принципи, охарактеризовані облікові підсистеми системи фінансового обліку грошових потоків, визначено систему рахунків бухгалтерського обліку грошових коштів, особливості документального оформлення, наведені типові бухгалтерські проведення щодо обліку грошових розрахунків. Розглянуті основні нормативно-правові акти, які регулюють порядок ведення обліку грошових коштів і грошових розрахунків на підприємстві. Встановлено, що для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у національній та іноземній валюті в касі, на рахунках в банках, грошових документів на підприємстві відкриваються відповідні рахунки бухгалтерського обліку Класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи».

3. Доведена необхідність ефективного функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві, узагальнені основні причини неефективності цієї

системи, охарактеризовані її типи в контексті контролю грошових коштів, узагальнені принципи його реалізації. Визначено, особливості інвентаризації грошових коштів, розглянуто нормативне регулювання цієї процедури, порядок інвентаризації коштів в касі та на рахунках в банку, оформлення результатів інвентаризації.

4. Досліджено особливості управління грошовими потоками, в результаті чого узагальнені мета, завдання, об'єкти та етапи управління грошовими потоками. Встановлено, що головною метою управління грошовими потоками є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та майбутньому періодах підприємницької діяльності.

5. Систематизовані вимоги до інформації в рамках обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками (забезпечення уніфікованого і формалізованого процесу створення звітів; наявність значного аналітичного інструментарію; забезпечення контрольної функції; залучення всіх структурних підрозділів і служб підприємства в процес управління грошовими потоками), а також внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на формування грошових коштів.

6. Об'єкт дослідження розглянутий на прикладі даних ПрАТ «Еліта», основним видом діяльності якого є виробництво та реалізація спіднього одягу. Виявлено, що в останні роки в галузі, до якої відноситься це підприємство, відбувається погіршення більшості економічних показників (зменшення індексу промислової продукції та чисельності працівників, скорочення обсягу реалізованої продукції та капітальних інвестицій тощо).

7. Розглянуті основні положення статуту ПрАТ «Еліта» та його організаційна структура, надана фінансово-економічна характеристика його діяльності, в результаті якої встановлено суттєве скорочення обсягів реалізації продукції, операційного та чистого прибутку, а також вдвічі зменшення загальної рентабельності, високий рівень витрат на 1 грн реалізованої продукції, значний ступінь зношеності основних засобів та погіршення їх віддачі. Узагальнені внутрішні та зовнішні фінансові ризики діяльності підприємства та виявлено низький рівень ліквідності балансу, нарощування та значний обсяг дебіторської заборгованості, поряд з цим, високий рівень фінансової самостійності.

8. Встановлено, що на ПрАТ «Еліта» затверджене розпорядження «Про організацію бухгалтерського обліку і облікову політику підприємства» від 05.01.2019 №3 на основі положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. На підприємстві застосовується журнально-ордерна форма обліку, щомісяця складаються журнали ордери та інші регістри із використанням автоматизованої системи обробки облікових документів на основі комп'ютерної програми бухгалтерського обліку BAS ERP 1С: Підприємство». Узагальнені основні елементи облікової політики підприємства та констатовано, що за результатами дослідження організації обліку в цілому на підприємстві та облікової політики щодо грошових коштів на ПрАТ «Еліта» встановлена відсутність затвердженого робочого плану рахунків бухгалтерського обліку, але в цілому створені належні умови для своєчасного й повного відображення в обліку господарських операцій.

9. Аналіз ефективності управління грошовими потоками на підприємстві показав наступне: баланс не відповідав усім критеріям абсолютної ліквідності; більшість коефіцієнтів ліквідності були в межах рекомендованих значень, але по деяких з них спостерігалось погіршення; відбулося нарощування власного оборотного капіталу; занижкі темпи та уповільнення оборотності капіталу та активів, тривалий термін їх обороту. Встановлено, що чистий грошовий потік сформований за рахунок надходжень і виплат грошових коштів від усіх видів діяльності (операційної, інвестиційної та фінансової). Поряд з цим, у 2019 році спостерігався негативний чистий грошовий потік, що є наслідком неефективної системи управління грошовими потоками, зокрема розрахунками на підприємстві.

10. Узагальнені напрями вдосконалення організації обліково-методичного забезпечення, що дозволяють підвищити ефективність управління грошовими потоками та підприємством у цілому, зокрема: підвищення оперативності інформаційного забезпечення процесу управління грошовими потоками; обліку руху грошових коштів за центрами фінансової відповідальності; обліку грошових потоків з урахуванням планових значень підприємства; організації системи обліку показників, які безпосередньо відображають величину чистого грошового потоку підприємства та ін.

11. Встановлено, що в рамках цілеспрямованого оперативного управління грошовими потоками доцільно використовувати форму облікового реєстру, що акумулює дані про грошові потоки підприємства та відображає джерела надходження і напрямів відтоку грошових коштів.

12. Доведено, що в рамках вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення операцій з грошовими коштами необхідно проводити постійний внутрішній контроль за рівнем дебіторської та кредиторської заборгованості і станом розрахунків на підприємстві. Наведена схема внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на різних стадіях контролю, в рамках якої визначений комплекс заходів і процедур, які необхідні для ефективного функціонування системи контролю.

13. Обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення системи комерційного кредитування на підприємстві, оптимізації його платіжного обороту, впровадження фінансового моніторингу виконання планових параметрів фінансово-господарської діяльності, зокрема, наведена модель реалізації моніторингу грошових потоків та доведена необхідність оцінювання в режимі реального часу зміни внутрішніх показників і зовнішніх умов діяльності підприємства.

14. Для мінімізації сукупних витрат на утримання грошових коштів і зворотної конвертації поточних фінансових інвестицій у засоби платежу, на основі моделі Міллера-Орра визначено мінімальний, оптимальний і максимальний залишки грошових коштів для досліджуваного підприємства.

АНОТАЦІЯ

Золотарьова А.С. Облік, аналіз і контроль грошових коштів та управління грошовими потоками підприємства (на матеріалах ПрАТ «Еліта»). – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» ОПП «Облік і оподаткування». – Національний університет «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2020.

У роботі досліджено економічну сутність грошових коштів та грошових потоків підприємства, наведені особливості організації обліку грошових коштів і охарактеризовано систему їх внутрішнього контролю, розглянуто відповідні нормативно-правові акти, які регламентують організацію обліку та грошові розрахунки в Україні, наведено особливості управління грошовими потоками.

Розглянуто сучасний стан розвитку галузі «текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів», до якої відноситься досліджуване підприємство. Наведена фінансово-економічна характеристика діяльності ПрАТ «Еліта», оцінена організація обліку на підприємстві та облікова політика щодо грошових коштів, досліджена система їх внутрішнього контролю та проаналізовано склад грошових потоків та ефективність управління ними на підприємстві.

Розроблені пропозиції, спрямовані на вдосконалення організації обліку та контрольних процедур щодо грошових коштів, обґрунтовані рекомендації щодо підвищення ефективності управління грошовими потоками.

За результатами дослідження сформульовані пропозиції щодо: вдосконалення організації обліково-методичного забезпечення (облік руху грошових коштів за центрами фінансової відповідальності; організація системи обліку показників, які безпосередньо відображають величину чистого грошового потоку підприємства); впровадження внутрішнього контролю за рівнем дебіторської та кредиторської заборгованості і станом розрахунків на підприємстві (посилення контролю за рухом заборгованості; раціональне використання форм залучення клієнтів за рахунок комерційного кредитування); нарощування позитивного грошового потоку підприємства тощо.

Ключові слова: облік, аналіз, контроль, управління, грошові кошти, грошові потоки, грошові розрахунки, каса, рахунки в банку, дебіторська та кредиторська заборгованість.